

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศ

จัดทำโดย พล.ต.ท.รอย อิงคไพโรจน์
รหัส 620731

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 7
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“หลักประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศ”

พลตำรวจโท รอย อิงค์ไพโรจน์¹

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อปี พ.ศ.2475 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นระบอบประชาธิปไตยไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างของอำนาจจากเดิมที่ให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้พระราชอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินโดยตรง มาเป็นรัฐบาลที่รัฐสภาเป็นผู้จัดตั้งขึ้น โดยหลักการที่สมาชิกรัฐสภาต้องมาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ แต่ในความเป็นจริงที่ผ่านมากกว่า 80 ปี การเมืองการปกครองของไทยกลับไม่ได้เปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างอำนาจไปจากเดิมมากนัก อำนาจยังคงรวมศูนย์อยู่ที่รัฐบาล แม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น อำนาจสูงสุดจะเป็นของประชาชนก็ตาม โดยประชาชนมีสิทธิที่จะเลือกผู้ปกครองและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเองก็ตาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับความหมาย และหลักการประชาธิปไตย ทำให้ไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่และสิทธิของตนเองในระบอบประชาธิปไตยว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและสามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นได้ ดังนั้น ประชาชนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตย เพราะเมื่อประชาชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว ก็จะทำให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิและหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ ประชาธิปไตย, การพัฒนาประเทศ

¹ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทนำ

ทิศทางของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการพัฒนาการเมืองการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีหรือประชาธิปไตยแบบรัฐสภานอกจากนี้ยังมีประชาธิปไตยอีกรูปแบบหนึ่งคือ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีตัวแทนที่เน้นการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองและกระบวนการตัดสินใจในการบริหารจัดการในระดับต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดบทบาทของประชาชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของรัฐบาลมากขึ้น แม้จะเป็นที่เข้าใจดีว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยจะนำมาซึ่งสิทธิหน้าที่และเสรีภาพที่เท่าเทียมของพลเมือง และการพัฒนาประเทศจะพัฒนาได้สูงกว่าประเทศที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยล้มเหลวมาโดยตลอด เนื่องจากยังขาดองค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตยคือการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือวัฒนธรรมแบบพลเมือง ทำให้รากฐานของประชาธิปไตยไทยไม่แข็งแกร่งหนักแน่นพอ ขณะที่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเป็นเครื่องค้ำจุนระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพได้²

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของหลายประเทศในโลกที่นิยมระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยจำต้องเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ซึ่งระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นระบอบการปกครองของประชาชน โดยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ระบอบประชาธิปไตยได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในประเทศส่วนใหญ่ของโลก เป็นระบอบการปกครองที่มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่าเริ่มมาจากสมัยกรีกโบราณและได้มีพัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น การทำความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ช่วยให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ที่ตนเองพึงมี รวมไปถึงเพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกันอย่างมีความสุขและช่วยพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

แนวความคิด ที่มาและความหมายของหลักประชาธิปไตย

² เส็นีย์ คำสุข .2550. ปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตย สืบค้นเมื่อ.25 มีนาคม 2562 จาก www.kpi.ac.th

ประชาธิปไตยตรงกับภาษาอังกฤษว่า Democracy มาจากคำภาษากรีกว่า Democratia ซึ่งประกอบด้วย 2 คำ คือ Demos กับ Kratein คำว่า Demos หมายถึงประชาชน และ Kratein หมายถึงการปกครอง ฉะนั้น ประชาธิปไตย (Demokratia) จึงหมายถึง

1) ประชาชนปกครองหรือการปกครองโดยประชาชน

2) เรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค นักปรัชญาการเมืองหลายท่านชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการปกครองที่ดีก็คือการปกครองที่เคารพสิทธิและความเสมอภาคของมนุษย์ เชื่อว่าสมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม โดยจะต้องเปิดโอกาสหรือให้เสรีภาพแก่ประชาชนภายใต้กฎระเบียบของสังคมด้วย ซึ่งรูปแบบการปกครองดังกล่าวก็คือระบอบประชาธิปไตย

3) การมีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชน ในเมื่อระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยใช้อำนาจผ่านทางองค์กรทางการเมืองต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของตน บทบาทของประชาชนในทางการเมืองจึงมีความสำคัญมากในระบบนี้ จนมีผู้กล่าวว่าประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชนคือเสียงสวรรค์ เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมดำเนินการเพื่อสร้างสรรค์สังคม อาจเป็นทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าไปทำหน้าที่แทนหรืออาจเป็นทางตรง เช่น การประท้วง การร้องเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหา เป็นต้น

4) เน้นเจตนาธรรมของประชาชน ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้อย่างกระชับและคมคายว่า เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่ถือเสมือนเป็นตัวแทนเจตนาธรรมของประชาชน รัฐบาลเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากหรือได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่ รัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้เมื่อวาระสิ้นสุดลงก็โดยการแสดงให้ประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่ารัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนาธรรมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น³

แนวคิดของระบบประชาธิปไตยมีฐานมาจากความเชื่อในเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดมาพร้อมกับความมีเหตุผล มีเสรีภาพ และมีความเท่าเทียมเสมอภาคกัน การปกครองในสังคมจึงควรสนองธรรมชาติของมนุษย์ดังกล่าว

³ ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์, วิชชุดา สาธิตพร และสุนิสา ช่อแก้ว. (2559). กระบวนการประชาธิปไตยและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม: บทเรียนของความไม่เท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการสวัสดิการสังคมและโครงการช่วยเหลือเกษตรกร. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า: กรุงเทพฯ.

ซาร์ตอรี (Sartori) ได้ระบุว่า หลักการสำคัญของประชาธิปไตยมี 2 ประการ คือ

- 1) การยึดมั่นความสำคัญของบุคคลทั้งในด้านความเสมอภาค สิทธิ และเสรีภาพของมนุษย์
- 2) การเคารพหลักนิติธรรม

ศ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า ประชาธิปไตยมีฐานอยู่ที่การเคารพความเป็นมนุษย์ของคนอื่น หรือของคนทุกคนด้วยความเชื่อในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนว่า ทุกคนมีคุณค่า มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีอิสรภาพ มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อกันและร่วมมือกันในการพัฒนาสังคม ให้เกิดความถูกต้องเกิดประโยชน์สุขต่อทุกคน เกณฑ์คุณค่าสากลของสังคมที่เป็นประชาธิปไตยนั้น คือ การมีอิสรภาพ ความเสมอภาคและภราดรภาพ เกณฑ์คุณค่าของสังคมไทยจะต้องมีความสุจริต ผนวกเข้าไปด้วย โดยเสนอให้สังคมไทยใช้ความพยายามในการสร้างเสริมความถูกต้องและความรับผิดชอบให้กลายเป็นวัฒนธรรมหรือเป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตที่เน้นอิสรภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ สุจริต ถูกต้องและมีความรับผิดชอบ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ⁴ หลักประชาธิปไตย คือการที่คณะราษฎรมีความมุ่งหมายที่จะให้มีการใช้รัฐธรรมนูญเป็นหลักอ้างอิงในการปกครองโดยกฎหมายแทนการปกครองโดยคน ดังที่เคยใช้กับการปกครองในระบอบเดิมซึ่งเป็นการปกครองโดยกษัตริย์ พร้อมๆ กันกับมีจุดมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดรูปแบบของรัฐบาลและการปกครองใหม่ ให้สามารถรองรับกับครรลองของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศ

หลักประชาธิปไตยมีความสำคัญกับการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งหลักประชาธิปไตย จะมีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ หรืออาจจะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ขึ้นอยู่กับการนำหลักประชาธิปไตยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ

1. หลักประชาธิปไตยกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ

สังคมประชาธิปไตยของประเทศไทยจะพัฒนาได้นั้น จำเป็นต้องสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น โดยประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เมื่อมีความรู้แล้วจะต้องนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับการ

⁴ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.(2550). รวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 6 : การคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ:กรุงเทพฯ

ดำเนินชีวิตตามวิถีสังคมไทย การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีหลักการพื้นฐานอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 2) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม
- 3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

โดยในแต่ละหลักการดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงแนวทางพื้นฐานการปฏิบัติตนของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคมไทยด้วยการสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสามารถทำได้โดยการสร้างวัฒนธรรมทางจิตใจ และความรู้ที่จะทำให้พลเมืองมองเห็นความจริงจากความหลากหลายอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นพันธกิจที่สำคัญมากเพื่อให้สังคมไทยก้าวพ้นความขัดแย้งและร่วมกันสร้างสรรค์สังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขมากขึ้น และหากคนไทยเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจในบริบทของสังคมหรือในเงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องโดยใช้สติปัญญา มีเหตุมีผล อดทน อดกลั้น เชื่อถือศรัทธาซึ่งกันและกัน ประารถนาดีต่อกัน รู้จักเสียสละ เมื่อเกิดปัญหาก็ร่วมกันแก้ไขปัญหารู้และตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนภายใต้กฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม ก็จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่พลเมืองมีคุณภาพ ส่งผลให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีการพัฒนามากขึ้น

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศและที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบผู้แทน หากประชาชนเลือกผู้แทนเพื่อตั้งรัฐบาลขึ้นทำหน้าที่แทนตนนั้น ยังไม่สามารถสนองตอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้อย่างทั่วถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการ

ของประชาชน การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เฉพาะเป็นการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลในนโยบายการบริหาร ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชน⁵

การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีส่วนร่วมในทางการเมือง สำหรับประเทศไทยได้เปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยการรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทางและกระบวนการต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ปัจจัยสำคัญคือการศึกษาที่ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและใช้สิทธินั้นโดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมือง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งรัฐจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

กิจกรรมทางการเมืองในภาวะปกติจะมีช่องทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากมาย เช่น การเสนอชื่อเพื่อถอดถอนนักการเมือง การเลือกตั้ง การทำประชามติ การทำประชามติ การทำประชามติ การเดินขบวน การเรียกร้อง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ฉะนั้น การพัฒนาประเทศจะอาศัยคนรวยหรือผู้ที่อำนาจเพียงไม่กี่คน ย่อมทำให้เสียประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม เพราะบุคคลเหล่านั้นย่อมออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายเพื่อกลุ่มของตนเองมากกว่าที่จะมองถึงประชาชนทั้งประเทศ จึงไม่แปลกใจเลยว่าทำไมประชาชนจะต้องออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องถึงผลประโยชน์ของตนเองอยู่ร่ำไป ดังนั้น การที่ประชาชนมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ รัฐจะต้องมีกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้มากที่สุด ดังต่อไปนี้⁶

⁵ ถวิลวดี บุรีกุล .(2552) .พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน:จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. บริษัท พี.เอ.กราฟฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด: กรุงเทพฯ.

⁶ วิรัช วิรัชนิการวรรณ.(2558). อุปนิสัยคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562 จาก www.wiruch.com

1. บทบาทในการมองปัญหาและร่วมค้นหาที่มาของปัญหา บทบาทของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศตามระบอบประชาธิปไตยได้ถูกละเลยและเพิกเฉยมาโดยตลอดในการรับฟังปัญหาจากประชาชนโดยตรง ทำให้รัฐที่มีนักการเมืองเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการใช้อำนาจเพื่อการตัดสินใจ จึงมองไม่เห็นปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น การส่งเสริมบทบาทของประชาชนทั้งหมดเพื่อสะท้อนปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าที่ผ่านมารัฐจะมีนโยบายเรื่องนี้อยู่แล้วรวมทั้งหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ แต่กระนั้น การไม่เข้าถึงข้อมูลจากประชาชนย่อมเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหา ทำให้รัฐใช้มาตรการแก้ไขปัญหาที่ไม่ถูกจุดกลายเป็นเรื่องของการเสียงบประมาณรัฐโดยใช่เหตุ เพราะฉะนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีมิติในการชี้แจงปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของตนเองเพื่อนำไปสู่การวางแผนเชิงการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุ ฝ่ายรัฐจะต้องเปิดโอกาสในการค้นหาข้อมูลและรับฟังข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง นอกจากนี้รูปแบบของการรับฟังข้อมูลอาจจะให้สถาบันทางการศึกษาได้วิจัยเชิงพื้นที่เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็นำข้อมูลเหล่านั้นไปสู่การกำหนดนโยบายให้ชัดเจน และไม่เก็บผลงานวิจัยไว้เพียงแค่เชิงวิชาการเท่านั้น ดังนั้น รัฐจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการสะท้อนปัญหาให้มากที่สุดด้วยการมีส่วนร่วมกับภาครัฐจะได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณต่อไป

2. การวางแผนดำเนินกิจกรรมของรัฐ การที่รัฐได้ข้อมูลต่างๆจากการเก็บข้อมูลจากประชาชนในรูปแบบต่างๆ ได้หมดแล้ว ก็ถึงเวลาในการวางแผนกิจกรรมการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชน ซึ่งขั้นตอนตรงนี้ควรให้มีการทำประชาพิจารณ์อีกหนึ่งรอบเพื่อสร้างความชัดเจนให้กับประชาชน แต่กระนั้นการใช้เวลาในการทำประชาพิจารณ์ก็ควรจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะที่ผ่านมามีการทำประชาคมแผนพัฒนา แต่เมื่อถึงขั้นตอนประชาพิจารณ์ ประชาชนจะไม่สามารถรับรู้แผนพัฒนาดังกล่าวได้ ทำให้ช่องว่างของระบบอุปถัมภ์เข้ามาครอบงำจากแหล่งต่างๆ เช่น การสร้างถนนหนึ่งสายเมื่อวางแผนเสร็จแล้วผู้ที่มีอำนาจมักจะดึงไปสร้างถนนตามเส้นทางของพวกพ้องหรือญาติพี่น้องตน หรือผู้ที่สนับสนุนตนเองให้ขึ้นมามีอำนาจเป็นต้น เพราะฉะนั้นเมื่อประชาพิจารณ์เสร็จ ก็ควรมีประชาคมติดต่อกันไปเพื่อความชัดเจนต่อการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับประชาชน ซึ่งบางครั้งการทำประชาคมจะมีการจัดลำดับข้อมูล การจัดการดังกล่าวอาจจะมีความเห็นที่แตกต่างกันไป ผู้มีอำนาจอาจจะมองอีกอย่าง ฝ่ายประชาชนก็มองอีกอย่าง เรื่องความสำคัญกระบวนการตรงนี้อาจจะมีอคติต่อบางพื้นที่ที่เป็นไปได้ ทำให้กระบวนการวางแผนที่ผ่านประชาพิจารณ์ประชาคมไม่เป็นไปตามที่ประชาชนต้องการ จึงต้องให้ประชาชนทราบหรือรับรู้ระบบการวางแผนและอนุมัติโครงการรัฐตลอดเวลา

3. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง การเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองของประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศ เป็นปกติของคนไทยที่จะต้องไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การไม่ไปใช้สิทธิ์ ก็ทำให้เสียสิทธิ์บางประการ ในช่วงหลังก็มีการทำผิดกฎหมายเลือกตั้งโดยการฉีกบัตร

ก็ปรากฏมาแล้ว ทำให้เห็นว่าประชาชนก็มีสิทธิและความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยหลายๆ ประการ แต่ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่ขาดการเรียนรู้จะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างคนที่เข้าใจ อาจถูกทำให้คล้อยตามอำนาจทางการเมืองได้ รวมทั้งการให้สนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งจนกลายเป็นการเลือกข้างของประชาชน การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนย่อมสามารถกระทำได้ด้วยการใช้สิทธิอย่างมีขอบเขตตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สามารถกระทำได้ รวมทั้งการตั้งความรู้สึกร่วมกันของอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยที่กำหนดบทบาทหน้าที่เพื่อปกป้องสิทธิและเสรีภาพที่พึงกระทำในฐานะคนในชาติ ซึ่งเหมือนกับการถือหุ้นในรูปของสหกรณ์หรือบริษัท หากมีใครทุจริตคอร์ปชั่นจะต้องออกมาเรียกร้องออกมาเคลื่อนไหวและกดดันให้รับผิดชอบในสิ่งที่กระทำลงไป ในทางการเมืองก็เฉกเช่นเดียวกัน ก็ต้องทำตนเองให้เป็นส่วนหนึ่งหรือหุ้นส่วนทางการเมืองด้วย จึงจะเรียกได้ว่าเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

4. การติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองส่วนมากจะมีอายุการทำงานประมาณ 4 ปี จึงจะหมดรอบการดำรงตำแหน่ง แต่กระนั้น การเข้าสู่ตำแหน่งบางครั้งก็เกิดความผิดพลาดจนนำไปสู่การลาออกบ้าง ไล่ออกบ้าง ถูกขับไล่ออกบ้าง บางครั้งก็แพ้ยตนเองบ้าง บางครั้งก็หมดสิทธิ์ในอำนาจทางการเมืองบ้าง จนนำไปสู่การเริ่มระบบการเลือกตั้งอีกครั้ง ดังนั้น บทบาทการทำงานของฝ่ายตรวจสอบไม่ว่าจะในระบบหรือนอกระบบก็ตาม หากมีความเข้มแข็งก็เชื่อแน่ว่าจะสามารถหยุดพฤติกรรมของผู้มีอำนาจได้ หากมีการทำหน้าที่ที่ดี ก็ควรจะส่งเสริมสนับสนุนให้มีอำนาจต่อไป แต่หากการทำงานไม่ดีหรือไม่มีประสิทธิภาพหรือขาดศักยภาพในการทำงาน หน้าที่ของฝ่ายประชาชนจะต้องเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อค้นหาผู้ที่เหมาะสมสำหรับตำแหน่งนั้นๆ ต่อไป

ถึงอย่างไรก็ตามการครองอำนาจของฝ่ายการเมืองโดยเฉพาะประเทศไทย แม้รู้ว่าตนเองผิดก็พยายามบ่ายเบี่ยงอยู่อย่างนั้น แม้รู้ว่าตนเองไม่มีศักยภาพก็จะต้องตั้งเพื่ออยู่ในตำแหน่งและอำนาจให้นานที่สุด ดังนั้น การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลของภาคสังคมและประชาชนผู้มีหน้าที่ เช่น สื่อสารมวลชนก็ควรออกมาตีแผ่ความจริงให้ประชาชนได้รับทราบถึงจุดบกพร่องของการทำงาน

2. หลักประชาธิปไตยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่นำมาใช้ในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนามักจะไม่สมบูรณ์แบบในคุณลักษณะต่างๆ เป็นต้นว่า รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง มีการปฏิบัติที่ผิดทำนองคลองธรรม เช่น การเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม มีการโกงการเลือกตั้ง มีการใช้เงินซื้อเสียง มีการบังคับขู่เข็ญ มีการนับคะแนนแบบฉ้อโกง นอกจากนี้ยังใช้อำนาจข่มขู่ทั้งหมดนี้ทำให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยผิวย่นไปจากหลักการที่ควรจะเป็น ที่สำคัญ

ที่สุด ผู้ได้อำนาจรัฐดูแลอำนาจ ละเมิดหลักนิติธรรม ฉ้อราษฎร์บังหลวง เล่นพรรคเล่นพวก ขาดอุดมการณ์ทางการเมือง ขาดการเสียสละเพื่อสังคมและประเทศชาติ รวมถึงไม่ได้ปฏิบัติตาม ประเพณีการปกครองแบบประชาธิปไตย ขาดมารยาททางการเมือง ขาดจริยธรรมและความศรัทธา ต่อระบอบอย่างแท้จริง และนี่คือปัญหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การใช้อำนาจ ทำการยึดอำนาจทางการเมือง ที่เรียกว่ารัฐประหาร และบ่อยครั้งเรียกว่าการปฏิวัติหรือการปฏิรูป ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองล่าสุดและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด แต่ก็ยังก่อปัญหาต่างๆ มากมาย อาทิเช่น⁷

1. ประชาธิปไตยซึ่งก่อตั้งขึ้นใหม่ในบางประเทศด้วยแรงกดดันจากต่างชาติ โดยไม่ใช่ ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจวิถีประชาธิปไตยหรือ อาจขัดกับวัฒนธรรมจนไม่อาจยอมรับได้ ส่งผลให้มีประชาธิปไตยแต่เพียงรูปแบบ ไม่มีวิถีชีวิต แบบประชาธิปไตย ทำให้สังคมวุ่นวาย ชุลมุนและการพัฒนาประเทศชะงักงัน

2. การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้งรัฐบาลที่เลือกตั้งมักเป็นรัฐบาลผสมที่ถูกจัดตั้งขึ้นบนพื้นฐาน ของการรวมตัวกันเพื่อประคับประคองอำนาจเสียงข้างมาก ไม่ใช่เป็นการรวมตัวเพราะอุดมการณ์ทาง การเมือง ทำให้รัฐบาลไม่มั่นคง ขาดเสถียรภาพ ซึ่งนำไปสู่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการที่ รัฐบาลชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารมักจะเปลี่ยนแปลงนโยบายภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศ จากรัฐบาลก่อนหน้าเสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการลงทุนและชะลออัตราการเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศ

3. ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถที่จะกำจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ เมื่อเวลาผ่านไป ความมั่งคั่งและรายได้จะกระจุกตัวอยู่ในหมู่เศรษฐี และความเหลื่อมล้ำนั้นก็ยังคงเพิ่มขึ้นทุกขณะ นับเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงความล้มเหลวในทางทฤษฎีของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งนับวัน ความเหลื่อมล้ำยิ่งห่างกันมากขึ้นเรื่อยๆ

4. แนวคิดเสียงข้างมากในระบอบประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความเป็นเผด็จการเหนือกว่าระบบ เผด็จการอื่นใด เพราะประชาธิปไตยมีแนวคิดที่ว่าเมื่อได้เสียงส่วนใหญ่เป็นผู้ชนะจะทำทุกอย่างได้ แม้แต่เรื่องที่ไม่เหมาะสม เช่น การที่ฮิตเลอร์ขอมติจากสภาให้สามารถแก้ไขกฎหมายได้เอง โดยไม่ต้อง ผ่านความเห็นชอบจากสภาซึ่งนำมาสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ในที่สุด

5. รัฐบาลประชาธิปไตยที่มาจากเลือกตั้งหลายแห่งยังมีการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งเป็น ปัญหาที่กีดกร่อนความชอบธรรมของประชาธิปไตย

⁷ เกษียร เตชะพีระ.(2555).กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบไม่ประชาธิปไตย. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562 จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1432535188.

สังคมไทยเป็นสังคมระบบอุปถัมภ์ (Patronage System หรือ Patron – Client System) เป็นแกนสำคัญตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากคนมีความสามารถไม่เท่ากัน มีภูมิหลังไม่เหมือนกัน มีโอกาสไม่เท่ากัน จึงมีความแตกต่างกันใน 4 ตัวแปร อันได้แก่ อำนาจทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม อำนาจในทางการเมืองการบริหาร และค่านิยมที่สอดคล้องกับยุคสมัย กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวจึงกลายเป็นผู้อุปถัมภ์ ซึ่งผู้อุปถัมภ์ที่ดีคือคนที่พยายามช่วยเหลือผู้ด้อยกว่าให้มีโอกาส อยู่ในสังคมได้โดยดำรงชีวิตไม่ยากลำบาก ซึ่งต่างคนต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ จุดเด่นที่สุด คือระบบอุปถัมภ์ประกอบด้วยคนที่เรียกว่าชนชั้นสูงหรือผู้ปกครอง ซึ่งก็มาจากตัวแปรทั้งสี่และผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นคนชั้นล่าง⁸

เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคลื่นลูกที่สาม คือสังคมข้อมูลข่าวสารซึ่งมีการเรียกร้องให้มีประชาธิปไตย เสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่สำคัญเรียกร้องการมีบทบาทในทางการเมือง การปกครองบริหาร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายที่อาจมีผลกระทบต่อทั้งสี่ตัวแปรข้างต้นที่ชนชั้นปกครองมีมาโดยตลอด จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างระบบและชนชั้นของสังคม อันได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างระบบอุปถัมภ์กับระบอบประชาธิปไตย เพราะระบบอุปถัมภ์เป็นระบบที่เริ่มจากความไม่เสมอภาค ประชาธิปไตยเป็นระบอบที่ส่งเสริมความเสมอภาค เมื่อเป็นเช่นนี้จึงกลายเป็นความขัดแย้งที่เด่นชัดและเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทย

ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนของไทยประสบปัญหาในเรื่องการมีสถาบันทางการเมืองที่เป็นตัวแทนที่ขาดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถตอบสนองความต้องการและแรงปรารถนาของประชาชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทางการเมืองที่มีตัวแทนจากการเลือกตั้งทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐบาล พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา จากการสำรวจของสถาบันพระปกเกล้าตั้งแต่ปี 2548-2557 พบว่า ความเชื่อมั่นของสถาบันการเมืองเหล่านี้ลดลงมาโดยตลอดจนมีค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่าร้อยละ 50 ขณะที่พฤติกรรมของนักการเมืองถูกตั้งข้อกังขาและขาดความไว้วางใจจากหลายสาเหตุ เช่น การร่ำรวยผิดปกติ การเล่นพรรคเล่นพวก การทุจริต เป็นต้น

⁸ ปฎิมาภรณ์ อรรถนันท์, สัญญา เคนาภูมิ, ภักดี โพธิ์สิงห์.(2560). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560).

ความล้มเหลวของอุดมการณ์ประชาธิปไตยในประเทศไทยนี้ เกิดจากสาเหตุหลายประการ ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ การที่ระบบและวิธีการของประชาธิปไตยไม่มีโอกาสที่จะพิสูจน์คุณค่าประโยชน์ของระบบได้อย่างต่อเนื่องกัน เนื่องจากเกิดการรัฐประหาร ฉีกรัฐธรรมนูญ ล้มล้างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และยุบสภาอยู่บ่อยครั้ง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยทำให้เกิดสิทธิหน้าที่และเสรีภาพมากกว่าระบอบการปกครองอื่นๆ แต่ก็มีใช้ระบอบการปกครองที่ดีที่สุดเท่าที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมา ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยจะนำมาใช้ในการปกครองประเทศกว่า 80 ปีที่ผ่านมา แต่ก็ไม่ได้ทำให้ประเทศไทยเดินหน้าไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังเช่นประเทศประชาธิปไตยอื่นๆ ซึ่งนั่นก็หมายความว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยจะดีหรือไม่ดี มิได้อยู่ที่เนื้อหาสาระของแนวคิดและทฤษฎีประชาธิปไตยแต่เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผู้ที่ใช้อำนาจแทนประชาชน รวมทั้งหากได้ศึกษาประวัติศาสตร์ จะพบว่า การทำรัฐประหาร ฉีกรัฐธรรมนูญ ล้มล้างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและยุบสภาอยู่บ่อยครั้ง ก็มีส่วนทำให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาหลักการประชาธิปไตยเพื่อนำประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การปกครองแบบประชาธิปไตยก็ยังคงขับเคลื่อนประเทศไทยต่อไป การคุ้มครอง ปกป้องและเคารพสิทธิ เสรีภาพของประชาชน จนนำไปสู่ความเสมอภาค ภารดรภาพ และความมีอิสระเสรี อย่างน้อยที่สุดก็สามารถทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างการปกครองแบบสังคมนิยมกับการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น สิ่งที่เขาได้ก็คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม เพื่อการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาไปสู่ความต้องการอย่างแท้จริงด้วยการสร้างกระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น กระบวนการส่งเสริมบทบาทในการมองปัญหาและร่วมค้นหาที่มาของปัญหาของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อที่รัฐสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด การวางแผนดำเนินกิจกรรมของรัฐต้องเข้าใจในบริบทที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถรับหรือไม่รับโครงการของรัฐได้ หากโครงการหรือกิจกรรมนั้นมีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชน และเพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ฝ่ายรัฐจะต้องส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ของประชาชน เช่น การทำประชาพิจารณ์ การทำประชามติ เป็นต้น รวมทั้งกระบวนการติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลการทำงานของตัวแทนประชาชนโดยภาคประชาสังคม ซึ่งประชาชนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งประสิทธิภาพ คุณภาพการปฏิบัติของตัวแทนที่ใช้อำนาจให้มากที่สุด

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นย่อมต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมขนาดใหญ่ ทั้งในส่วนของกลุ่มผู้ที่อยู่ในระบบอำนาจเดิมและส่วนที่เป็นประชาชนทั่วไป ฝ่ายที่มีอำนาจจะต้องเรียนรู้ที่จะรับฟังและให้ความสำคัญต่อเสียงของประชาชนที่ถูกแสดงออกมาผ่านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และภาคประชาสังคมเองก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง

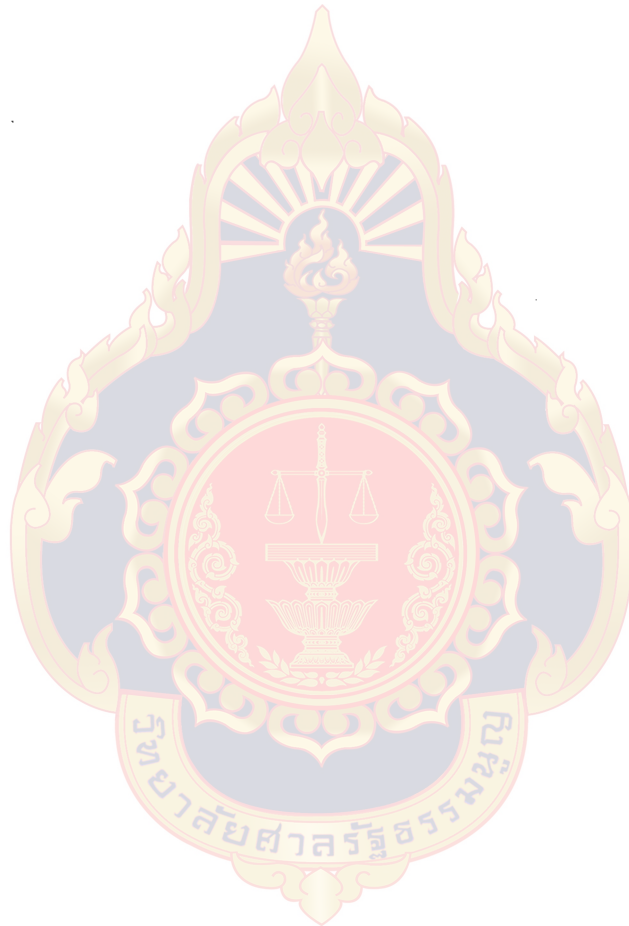
อย่างแข็งขัน ชาวนฉลาด และมีความรับผิดชอบ แสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตของตนผ่านกระบวนการประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตยมีบทบาทสำคัญที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ที่ไม่ใช่เป็นเพียงการถูกกำหนดให้เดินตามความคิดในเชิงอุปถัมภ์โดยผู้ใดผู้หนึ่ง หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือผู้เชี่ยวชาญกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกต่อไป แต่เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับรากหญ้าขึ้นมาถึงระดับประเทศ ก่อให้เกิดระบบการให้คุณค่าต่างๆ ในสังคมและการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาประเทศร่วมกัน เพราะหลักประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเพียงแค่รูปแบบหนึ่งของการเลือกตั้งหรือการมีเสียงข้างมากในสภาเท่านั้น แต่ทุกๆ ฝ่ายจำเป็นต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดระบบที่เอื้อต่อกระบวนการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันในสังคมอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

บทสรุป

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองให้เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย พัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น การพัฒนาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเริ่มต้นด้วยระบบการเมืองที่จะส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ระบบการเมืองต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ระบบการเมืองดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เป็นระบอบการปกครองที่ดี และจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่ถูกเลือกโดยประชาชนให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองหรือพวกพ้องหรือกลุ่มที่สนับสนุนตนเอง การที่จะทำให้เป็นเช่นนั้นได้จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงประชาชนต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนทั้งในการเลือกผู้ปกครองที่ดี การตรวจสอบ ติดตามการทำงานของผู้แทนที่เลือกให้ไปทำหน้าที่ และการถอดถอนตัวแทนหรือผู้ปกครองที่ไม่ดีให้ออกไปจากระบบการเมืองด้วย หากภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง มีความรู้ ความเข้าใจก็จะทำให้ผู้แทนที่ถูกเลือกเข้าไป จำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจและความศรัทธาเชื่อมั่นจากประชาชน สิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาคประชาชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็ง จะต้องมุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งปลูกฝัง ค่านิยมและวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชน เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น

และถูกหล่อหลอมให้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ก็จะสามารถเลือกผู้แทนที่มีคุณภาพมากขึ้น ได้ผู้แทนที่ดีเข้าไปทำหน้าที่สร้างประโยชน์ให้กับประชาชนและสังคม รวมทั้งทำให้ผู้แทนที่ไม่ดีจะต้องถูกกำจัดออกไปจากระบบการเมืองในที่สุด

บรรณานุกรม

เกษียร เตชะพีระ.(2555).กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบไม่ประชาธิปไตย.สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562 จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1432535188.

ถวิลวดี บุรีกุล .(2552) .พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน:จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. บริษัท พี.เอ.กราฟฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด: กรุงเทพฯ.

ชนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์, วิชุดา สาธิตพร และสุนิสา ช่อแก้ว. (2559). กระบวนการประชาธิปไตยและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม:บทเรียนของความไม่เท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการสวัสดิการสังคมและโครงการการช่วยเหลือเกษตรกร. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า: กรุงเทพฯ.

ปฎิมาภรณ์ อรรถนันท์, สัญญา เคนาภูมิ, ภักดี โพธิ์สิงห์.(2560). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย.วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560).

วิรัช วิรัชนิการวรรณ.(2558). อุบนิสัยคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562 จาก www.wiruch.com

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.(2550). รวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 6 : การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ:กรุงเทพฯ

เสนีย์ คำสุข .2550. ปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตย สืบค้นเมื่อ.25 มีนาคม 2562 จาก www.kpi.ac.th